

Huvudman

HÖGSBY KOMMUN
kommun@hogsby.se

Beslut

Datum 2025-09-26

Dnr SI 2024:4614

Sida 1 (8)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Fröviskolan F-6 i Högsby kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 8 oktober 2024 samt den 24 mars 2025

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Högsby kommun att senast **den 4 februari 2026** ha vidtagit nedan angiven åtgärd avseende brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Den vidtagna åtgärden ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Högsby kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Högsby kommun ska vidta följande åtgärd

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Detta gäller exempelvis ämnena bild, engelska, naturorienterande ämnen samt idrott- och hälsa på lågstadiet. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka ämnen och årskurser som lärarna bedriver undervisning i. Huvudmannen ska även redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av lärare som har legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garanterad undervisningstid och studiehandledning på modersmålet.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:4614) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys inlett en tillsyn av Fröviskolan F-5 i Högsby kommun under hösten 2024. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fröviskolan F-5 följer gällande bestämmelser om att undervisning bedrivs under ledning av lärare, undervisning av legitimerade och behöriga lärare, garanterad undervisningstid, studiehandledning på modersmålet samt att starta frånvaroutredningar och i samband med detta anmäla elevers frånvaro till huvudmannen.

Skolinspektionen har den 8 oktober 2024 beslutat att förelägga Högsby kommun att senast den 3 februari 2025 vidta åtgärder avseende brister rörande att undervisning bedrivs under ledning av lärare, garanterad undervisningstid, studiehandledning på modersmålet samt att starta frånvaroutredningar och i samband med detta anmäla elevers frånvaro till huvudmannen. Skolinspektionen har även förelagt Högsby kommun att senast den 18 augusti 2025 ha vidtagit åtgärd avseende brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare.

Högsby kommun har den 3 februari 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet samt med kompletterande uppgifter den 14 mars 2025. Skolinspektionen har den 24 mars 2025 beslutat att förelägga Högsby kommun att senast den 18 augusti 2025 ha vidtagit åtgärder för att avhjälpa brister rörande garanterad undervisningstid samt studiehandledning på modersmålet. Vidare beslutade Skolinspektionen att avsluta ärendet i de delar det avsåg att undervisning bedrivs under ledning av lärare samt frånvaro.

Högsby kommun har den 18 augusti 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet samt med kompletterande uppgifter den 22 augusti, den 28 augusti samt den 1 september 2025. Skolinspektionen genomförde även en digital intervju med rektorn den 27 augusti 2025. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Högsby kommun har följt föreläggandet i de delar som avser brister rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare, garanterad undervisningstid samt studiehandledning på modersmålet samt om påtalade brister har avhjälpes.

Tillsynen omfattade från början årskurserna F-5. Inför höstterminen 2025 har skolan genomgått en organisationsförändring där skolenheten nu omfattar årskurserna F-6. Således avser denna uppföljning årskurserna F-6.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att tjänstefördelningen inför läsåret 2025/2026 har gjorts efter kompetens och lämplighet samt att rektor har involverat sin personal i planeringen av tjänstefördelningen. Vidare framgår att bristen inte till fullo är avhjälpt men att huvudmannen på sikt ska kunna avhjälpa bristen. Slutligen framgår att det inför läsåret 2025/2026 har skett förändringar kring skolorganisationen i kommunen i form av att två ytterskolor har lagts ner, rektorsområdet har ändrats från F-5 till F-6 och rektorn har fått ta emot en stor andel ny personal.

I samband med huvudmannens redovisning har Skolinspektionen mottagit en förteckning över undervisande personal på skolenheten. Av skolans förteckning över undervisande personal framgår att två av skolenhetens 17 lärare saknar lärarlegitimation. Av förteckningen framgår även att en av lärarna med lärarlegitimation är obehörig då hens legitimation avser förskolan. Vidare framgår att flera lärare som är legitimerade undervisar i ämnen där de saknar behörighet. Exempelvis bedrivs undervisning för årskurs 1–3 i ämnena bild, engelska, svenska, naturorienterande ämnen samt idrott och hälsa av lärare som saknar legitimation eller behörighet i ämnet.

I intervju med rektorn den 27 augusti 2025 framkommer att utgångspunkten vid tjänstefördelningen är lärarnas legitimation och behörighet men även lärarnas lämplighet utifrån erfarenhet. Vidare framkommer att på lågstadiet är det i huvudsak ett klasslärarsystem, det vill säga att en lärare undervisar eleverna i en klass i samtliga ämnen. Enligt rektorn fanns det en tanke att eleverna skulle undervisas i större utsträckning av legitimerade och behöriga lärare från och med läsåret

2025/2026 men det blev en stor omorganisation inom kommunen vilket ledde till att rektorn fick tänka om och planera på annat sätt. Vidare framkommer att det för tillfället inte är någon pågående rekrytering av lärare men att skolan haft tre annonser ute under våren 2025 för vakanta tjänster. Rektorn uppger att det är svårigheter att rekrytera legitimerade och behöriga lärare men att skolan alltid annonserar efter tjänster där det saknas legitimerad och behörig personal. Av lärarförteckningen framgår att skolan har två olegitimerade lärare som har tidsbegränsade anställningar. På frågan varför skolan inte rekryterar lärare just nu svarar rektorn att de inte kan göra det då deras anställningar sträcker sig över hela läsåret. Skolan kommer att starta rekrytering i början av nästa år. Av intervju med rektorn framgår att rektorn, vid till exempel medarbetarsamtal, uppmanar lärare som saknar behörighet att vidareutbilda sig.

Av Skolinspektionens dokumentstudier och av intervju med rektorn framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga. Detta gäller för exempelvis ämnena bild, engelska, naturorienterande ämnen samt idrott och hälsa på lågstadiet.

I samband med huvudmannens redovisning har Skolinspektionen mottagit kopior på fem annonser för vakanta tjänster. Av inkomna annonser framgår att tre av annonserna avser "Lärare F-6". Övriga två annonser avser "Lärare i fritidshem" samt "Studiehandledare/modersmålslärare i Dari".

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika

skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av behöriga och legitimerade lärare.

Utredningen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Exempelvis gäller det ämnena bild, engelska, naturorienterande ämnen samt idrott och hälsa i lågstadiet.

Visserligen annonserar huvudmannen efter legitimerade och behöriga lärare samt uppmanar obehörig personal att vidareutbilda sig, men Skolinspektionens utredning visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Högsby kommuns verksamhet vid Fröviskolan F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga Högsby kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att kommunens rektorer och administrativa chef har arbetat med revidering av timplanen och att rektorn har säkerställt att aktuella scheman stämmer överens med timplanen.

Huvudmannen har till sin redovisning av vidtagna åtgärder bifogat Högsby kommuns timplan för läsåret 2025/2026 samt scheman för årskurserna 1–3. Av timplanen framgår att ett läsår har 35,6 veckor. Vidare framgår av timplanen att eleverna i årskurs 1–3 ska ges undervisning i ämnet engelska i 105 minuter per vecka och i ämnet matematik i 710 minuter per vecka. Av inkomna scheman framgår att eleverna ges undervisning i ämnet engelska i 150 minuter per vecka och i ämnet matematik i 710 minuter per vecka.

Av Skolinspektionens beräkningar framgår att eleverna på lågstadiet ges 104 procent av den garanterade undervisningstiden i ämnet engelska och 100 procent av den garanterade undervisningstiden i ämnet matematik.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi, samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. (10 kap. 4 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Det framgår även att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 5 § skollagen)

Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1. Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den minsta garanterade undervisningstiden i timmar per stadium och ämne. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden. (9 kap. 3–4 §§ skolförordningen [2011:185] och bilaga 1 till skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av huvudmannens redovisning framgår att samtliga elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet ges det. Behov av studiehandledning finns i språken arabiska, nederländska och dari och skolan har studiehandledare som täcker det behovet.

I samband med huvudmannens redovisning har Skolinspektionen mottagit en sammanställning över skolans aktuella behov av studiehandledning på modersmålet. Sammanställningen visar att det finns tio elever som är i behov av och ges studiehandledning på modersmålet i språken arabiska, nederländska och dari.

Rättslig reglering

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Vidare framgår att en elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Kajsa Holmqvist Risto

Beslutsfattare

Signerat av: Kajsa Holmqvist Risto

X Christina Thorsélius

Föredragande

Signerat av: Christina Thorsélius